

Πολιτισμός

Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου

Ο Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου μιλά στη Γιούλη Τσακάλου για τη «λύπη»

[Newsroom eleftherostypos.gr](https://www.eleftherostypos.gr)

13/06/2022

|

12:43

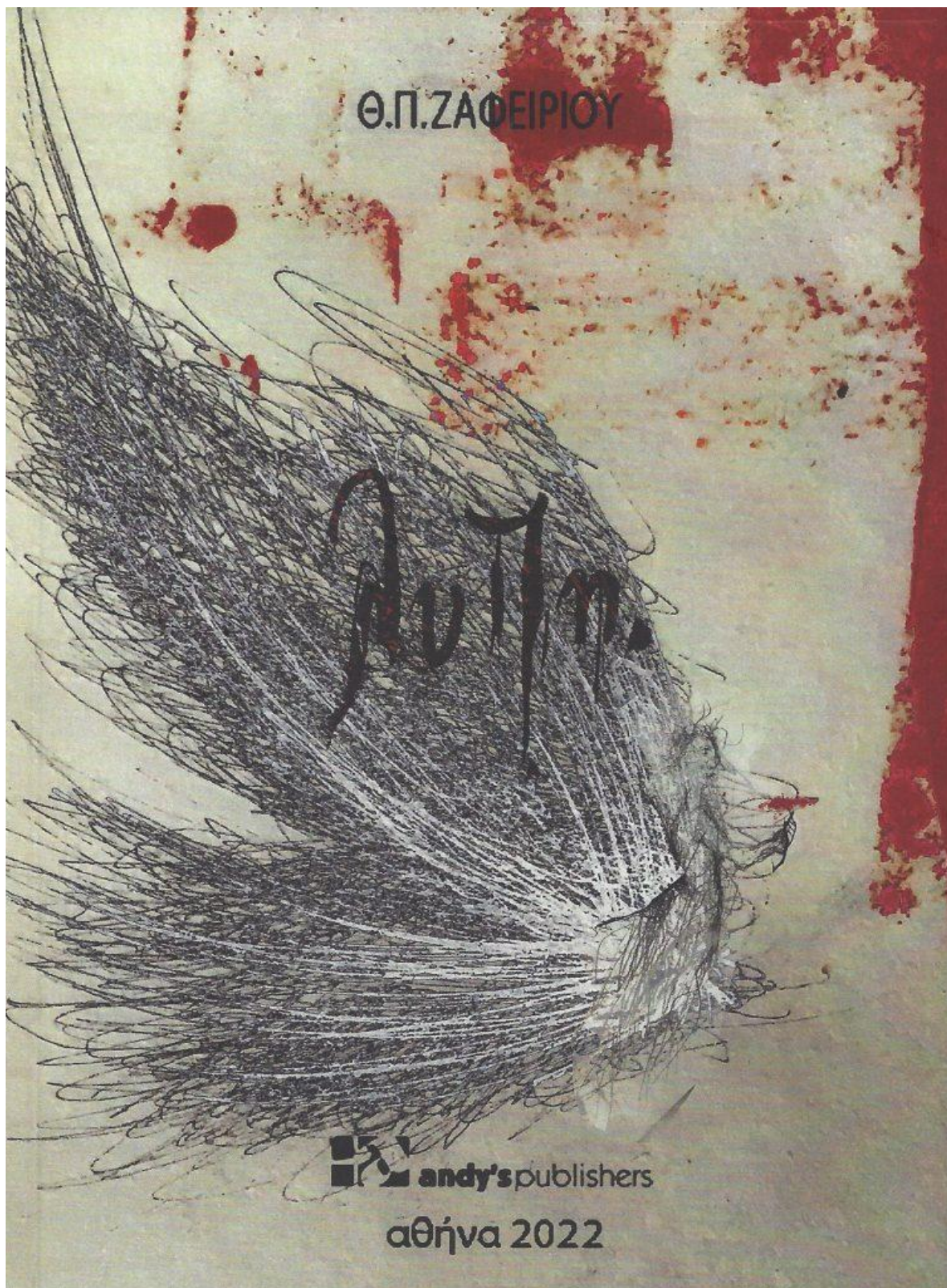
Ο Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1952. Κατάγεται από τη Λάρισα. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα και στο Ρέγκενσμπουργκ της Γερμανίας. Εργάστηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών. Έχει εκδώσει είκοσι ποιητικές συλλογές. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα γαλλικά, γερμανικά, σουηδικά και αλβανικά.

Συνέντευξη στη Γιούλη Τσακάλου

Μετά την συλλογή σας «λείπει», που είναι αποκλειστικά αφιερωμένη στην εκλιπούσα σύζυγό σας, εκδώσατε πρόσφατα συλλογή με ομόηχο, αλλά και νοηματικά συγγενικό τίτλο, στην μορφή ουσιαστικού αυτήν την φορά «λύπη». Τι σας ώθησε σ' αυτήν την έκδοση. Για ποια λύπη πρόκειται;

Καλά το είπατε: συγγενικό τίτλο. Αναφέρεται κατά το μεγαλύτερο μέρος, ακριβώς σε εξ αίματος συγγενείς, αλλά και σε φίλους εκ πνεύματος συγγενείς. Στην εξ αφορμής της απώλειάς τους, κατόπιν εορτής της ζωής τους, αποτίμηση της αξίας και του νοήματος, που έδιναν και στην δική μου ζωή. Μην περιορίζουμε ωστόσο την λύπη στο terminal της ζωής. Μεσολαβούν και πολλοί ενδιάμεσοι σταθμοί, οι κυριότεροι των οποίων (για όποιον καταλαβαίνει γερμανικά: Hauptbahnhofe) στις περιοχές, που μπορεί να ορισθούν και ως ερωτικά Disneylands. Το τέλος της πρόσκαιρης παραμονής σ' αυτά, όπου, διακόπτοντας για λίγο το ταξίδι της ηλικίας, μπήκαμε είτε με ψυχικό αντίτιμο είτε και επί χρηματική αμοιβή, είναι εγγεγραμμένο ήδη στο DNA του παραμυθιού, που μάλλον με σοβαροφανή ελαφρότητα ονομάζουμε Έρωτα (σελ.101). Τώρα, τι με ώθησε στην έκδοση αυτών των κατ' αρχήν συναισθημάτων, με την όποια ποιητική μορφή μπόρεσα να τούς δώσω. Αρχικά η ψυχική κατάσταση, που βρέθηκα και στάθηκε η αφορμή για την προηγούμενη ομόηχη έκδοση. Σαν να υποχώρησε μέσα μου ένα φράγμα και κατακλύσθηκα από τα νερά της θλίψης, που αυτό το φράγμα για χρόνια, τα ευτυχισμένα χρόνια, αλλιώς τα χρόνια της αθωότητας συγκρατούσε. Σ' αυτά τα νερά έπρεπε να επιπλεύσω. Εγκαταλελειμμένα από πνιγμένους ανθρώπους σωσίβια, και διάσπαρτες σανίδες από διαλυμένα πλεούμενα είναι αυτά τα κείμενα της συλλογής. Μ' έβγαλαν πρόσκαιρα σε μια ξέρα, να δούμε πόσες ακόμη ευκαιρίες πνευματικής έστω επιβίωσης εκεί θα μου δοθούν.

Έχετε αρκετές προμήθειες μαζί σας κι αν ναι, τι είδους είναι αυτές και πώς καταφέρατε να τις διασώσετε;

Στα στεγανά του μυαλού μου. Σε ποια κατάσταση βρίσκονται και πόσο έχουν αλλοιωθεί στην προσπάθεια να φθάσω στην όχθη, που βρίσκομαι, θα φανεί στην

γεύση ενός ακόμη πιάτου, που ετοιμάζω. Το είδος των προμηθειών είναι το ίδιο, αυτό, που με θρέφει πάνω από μισόν αιώνα τώρα. Για την ποιότητα δεν είμαι αρμόδιος να μιλήσω. Άλλωστε και η εποχή, που με ρωτούσαν για την ποιότητα έχει περάσει προ πολλού για μένα.

Μπορείτε να γίνετε πιο συγκεκριμένος; Τί υλικά έχετε στην διάθεσή σας και ποιες συνταγές, για να «μαγειρέψετε» το επόμενο βιβλιογεύμα;

Το βασικό για μένα είναι, ότι κουβαλώ πάντα μαζί μου τα γραφομαγειρικά σκεύη, κυρίως έναν αδιάβροχο υπολογιστή. Σ' αυτόν δοκιμάζω τις συνταγές μου, που, ως γνωστόν, δεν είναι προϊόντα παρθενογένεσης. Και τα υλικά; Παίρνω από από δω κι από κει, επιλέγω με βάση την διαίσθησή μου, πότε τα σιγοβράζω, άλλοτε τα χρησιμοποιώ ωμά. Ασφαλώς τα αναμειγνύω. Το κακό είναι, ότι το αποτέλεσμα συνήθως πρέπει να το κρίνω εγώ, ο πλέον, όπως είπα, αναρμόδιος. Μην ξεχνάτε, ότι όλα αυτά συμβαίνουν πάνω σε μια ξέρα. Αλλά δεν αισθάνομαι και Ροβινσών Κρούσος, οι κανίβαλοι γύρω μου είναι πιο εξευγενισμένοι από την πρωτόγονη εποχή τους, μάλιστα έχω καταφέρει να συνάψω και πολύ καλές φιλίες με αρκετούς απ' αυτούς.

Μιλήστε μας γι' αυτές τις φιλίες.

Θα σάς πω. Αν είναι κάτι, που με ενοχλεί τα μάλα στην ανθρώπινη συμπεριφορά, είναι η κυκλοθυμία. Γι' αυτό ίσως προτιμώ την ευθύτητα και αξιοπιστία ενός κανίβαλου. Και επειδή οι κανίβαλοι σπανίζουν στην εποχή μας, όσο μεγαλώνω, κλείνομαι όλο και περισσότερο στον δικό μου αυτοκαννιβαλικό εαυτό. Πολλές φορές αυτό με φοβίζει. Και με λυπεί. Σκέπτομαι, μήπως αυτή είναι η αιτία, που με στρέφει στην συμπάθεια και στην ωραιοποίηση των νεκρών. Γιατί αυτοί «επιτέλους όλοι ηρέμησαν». Και «έγιναν ό,τι δεν υπήρξαν: τέλειοι»/ Αλλά τι φίλοι, ή εχθροί;» (σελ.25). Για μας, ανεξάρτητα από τί συμβαίνει στο Υπερπέραν, ισχύει ό,τι -για άλλους λόγους- έγραψε η Λιλή Ζωγράφου: «Η αγάπη άργησε μια μέρα».

Ώστε η ποίηση, ή και οποιαδήποτε τέχνη μπορεί με την άς πούμε απαθανάτιση νεκρών να λειτουργεί και ως ένα είδος εξιλέωσης του ποιητή, ή του καλλιτέχνη; Για τις τύψεις που νιώθει απέναντί τους;

Μπορεί. Και μάλιστα ανεξάρτητα από την ποιότητα. Θα έχετε διαβάσει στα νεκροταφεία, πάνω στους τάφους στιχάκια, κατά το πλείστον άτεχνα, απλοϊκά και αφελή, αντιστρόφως ανάλογα προς την σοβαρότητα του θανάτου, αλλά συγκινητικά, ανάλογα με την συγγένεια, τους δεσμούς με τον «στιχουργό» του κεκοιμημένου, σπαραχτικά, αν ο τελευταίος ήταν πολύ νέος ή παιδί. Ακραία περίπτωση, που είδα τελευταία στο νεκροταφείο Ζωγράφου. Στον ίδιο οικογενειακό τάφο παππούς 85 ετών με προαποβιώσασα εγγονή 5 ετών κι ένα ποιηματάκι εκείνου προς εκείνη. Η αφωνία που προκαλείται στους περαστικούς, πέρα από την συγκίνηση, που προκαλεί το στιχούργημα, δηλώνει και την ύβρι, που θα συνιστούσε τυχόν σχόλιο για την ποιότητά του.

Στα ποιήματά σας διακρίνεται γενικώτερα, ακόμη και στα πιο μαύρα, ένα μαύρο χιούμορ, που ακόμη κι αν ως αυτοσαρκασμός εκληφθεί, απαλύνει, «ασπρίζει» κάπως την αυστηρότητα του πένθους...

Ναι, γιατί τί είναι η ζωή τελικά; (με το βάρος του ερωτήματος στο επίρρημα). «Το φωτεινό διάστημα», κατά Καζαντζάκη, «ανάμεσα στην σκοτεινή άβυσσο, από την οποία ερχόμαστε για να καταλήξουμε σε μια σκοτεινή άβυσσο», ή «ένα θαύμα», ακόμη και σε μορφή φαρσοκωμωδίας, κατά την ομώνυμη ταινία του Κουστουρίτσα (2004), για γέλια και για κλάματα; Ε, ας προσπαθήσουμε λίγο να ισοζυγιάσουμε αυτές τις δύο τύποις ακραίες εκδηλώσεις της ζωής. Ας γελάσουμε, όσο μάς δίδεται ακόμα καιρός και ευκαιρία, έστω και μέχρι δακρύων.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του:
zaphirioutheodoros.com